

GÖÇ YOLU ÜZERİNDE ANDIRIN

Andırın ve yöresinin halk edebiyatı ürünlerinden olan ağıtlar, manileri, taşlama ve destanları kitaplaştırılırken, o coğrafyayı, sosyokültürel bakışla demografik yapısı ve dinamikleriyle, tarihi ve toplumsal etkileşim alanlarıyla birlikte değerlendirmek gerekir.

Andırın konum olarak, Çukurova'yı Uzunyayla'ya bağlayan Toroslar üzerindedir. Asya'dan Akdeniz'e uzanan kervan yolu Akyol Andırın'dan geçer. Andırın sınırları içinde ve yol güzergahı üzerinde, Bizans döneminden kalma, belli aralıklarla konumlandırılmış 17 tarihi kale vardır. Bu kaleler o dönemde kervanların güvenliği için yapılmıştır. Andırın konar - göçer aşiretlerin sözlü kültürlerinden etkilenmiş ve onları etkilemiştir. Bu coğrafyanın üzerinden binlerce yıldır bilinen ve bilinmeyen uygarlıklar gelip geçmiştir. Hepsi de birbirlerinden etkilenmiş, birbirini etkilemişlerdir. Azlık çokluğa karışmış, kültürler kültürlerle harman olup, barışmıştır.

Andırın'ın güney batısındaki Karatepe kazılarında gördüğümüz bu coğrafyanın en eski insanı diye bilinen Hitit tipleri, sanki tarihin derinliklerinden fıskırarak çarığıyla çorabıyla, börtüyle Andırın'ın bir dağ köyünde keçi gütmektedir. Anadolu'nun en eski uygarlığı ile en son uygarlığının gelenek, görenek, giyim , kuşam ve tüm kültürel değerleri birbirine karışmış, birbirini besleyip, büyümüştür.

Andırın'lılar, kızlarını özellikle okutmaktadırlar. Bu gün için Andırın'ın her köyünde onlarca üniversite mezunu kız ve her evde üç - beş memur vardır. Okuyup memur olmak, Andırın'lılar için en kestirme ekmek kapısıdır. Bu durum coğrafyanın dayattığı zorunluluktan kaynaklıdır.

Andırın, yalnızca günümüzün somut verilerinden ibaret değildir. Andırın denince akla ,padişaha destek amaçlı 500 atlısı ile Kırım Savaşına katılan Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre piyesine ilham kaynağı olan Karı Hatun, Çukurova'nın ve Torosların ünlü ağıtçısı Hasibe Hatun, bozlak ustası Kul Halil gelir.

Andırın'lı olarak, peryavşan ve mantıvar kokan serin dağlarımızda unuttuğumuz ayak izlerimizi, renkli hayallerimizi. Çocuk Oyunlarımızdaki kuruttuğumuz terlerimizi anımsarız.

Andırın'lı olarak tüm yöre işgal altındayken, Mustafa Kemal'in Sivas'ta yaktığı ateşe, Osman Tufan 'la gönderdiği selama hiç düşünmeden

"Eyvallah Aleyküm Selam " diyerek kıt olanaklarından ve halkından oluşturdukları çete güçleriyle ölümüne destek olan dedelerimizin, bize bıraktığı haklı gururu taşımakla övünürüz.

Andırın'ın sosyokültürel yapısında değişimler olduğu göze çarpıyor. Andırın ilçesinde yaşayan ağalar, beyler, efendiler, esnaftan kişiler ve hatta sıradan insanlar; takım elbise giyer, kravat takar, başlarında fötr şapkaları olurdu.

Hanımlarının giyim kuşamlarında kent modasına uygundu.

Kartal yuvası gibi dağ başına kurulmuş Andırın'a bu medeniyet nerden gelmişti. Yerli halk birbirine ağa, bey, efendi, hanım, hatun sıfatlarıyla seslenirdi.

Kahvelerinde nargileler içilirdi. Kışlabahçesine sahne kurulur, kadın sanatçılar şarkı, türkü söyler dans ederdi. Yayıoğlu'nun koca konağı sinemaydı.

Aynı coğrafyada ilçe merkeziyle bitişik Gökçeli, Çiçekli, Kürtüllü, Tatarlı, Çukadarlı, Kocafakılı gibi yakın köyler hem yaşam biçimi olarak hem de giyim kuşam olarak çok büyük sosyokültürel farklılıklar vardı. Böyle yakın coğrafyada böylesine farklılıklar nasıl olurdu.

Andırın ve köyelerine başka coğrafyadan gelip yerleşenler ya da zorunlu olarak bırakılıp yerleşenler kendi kültürlerini de getirmişlerdir.

Bu nedenle sosyokültürel farklılıklar da ortaya çıkmıştır denilebilir. Başka türlü nasıl izah edilebilir ki? .